

Факультет дошкільної освіти
Кафедра теорії і методики дошкільної освіти

АРТ-ОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Для студентів спеціальності 012 Дошкільна освіта
Освітньо-професійна програма: «Дошкільна освіта та мова і література (англійська)», «Дошкільна освіта та фізична культура», «Дошкільна освіта та логопедія», «Дошкільна освіта та психологія», «Дошкільна освіта та початкова освіта»
Вибіркова дисципліна циклу професійної підготовки
Денна, заочна форми навчання

Викладач: кандидат педагогічних наук, доцент Корякіна Ірина Вікторівна

E-mail: koriakina2021@gmail.com

Кількість годин на вивчення

	Денна	Заочна
Лекційних занять	32	10
Практичних занять	28	8
Лабораторних занять	-	-
Самостійна робота	60	102
Форма контролю	залік	залік

Предметом вивчення дисципліни «Артосвіта дітей дошкільного віку» є вивчення теоретичних основ арт-терапевтичної роботи з дітьми дошкільного віку, розвиток творчого мислення, уяви, підготовка до усвідомленого оволодіння вміннями та навичками, необхідними для ефективної роботи у закладі дошкільної освіти. Курс є провідним у структурі варіативної частини циклу дисциплін за вибором студентів і базується на розумінні арт-терапевтичних методів роботи з дітьми.

Мета курсу: підготовка майбутніх вихователів до здійснення арт-терапевтичної роботи з дітьми раннього та дошкільного віку.

Основні завдання курсу:

- 1) сприяти вивченню здобувачами ВО основних наукових підходів у арт-терапії;
- 2) поглиблювати знання про практичне використання методик арт-терапевтичної спрямованості;
- 3) формувати уявлення про діагностичні та корекційні можливості методів арт-терапії в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку;
- 4) сприяти практичному оволодінню техніками арт-терапії;
- 5) розвивати власний творчий потенціал.

Вивчення ОК дозволить студентам опанувати компетентності і програмні результати навчання, передбачені ОПП підготовки бакалавра, стандартом вищої освіти за спеціальністю 012 Дошкільна освіта для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти та Професійним стандартом «Вихователь закладу дошкільної освіти», а саме:

Назва компетентності	Шифр	Зміст компетентності
Загальні	КЗ-3	Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

компетентності	КЗ-4	Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
	КЗ-5	Здатність оцінювати та забезпечувати якість виконуваних робіт.
	КЗ-6	Здатність до міжособистісної взаємодії.
	КЗ-7	Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.
	КЗ-8	Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях, швидко і гнучко реагувати на зміни, виявляти самостійність.
	КЗ-9	Здійснення безпечної діяльності.
Спеціальні (фахові компетентності)	КС-1	Здатність працювати з джерелами навчальної та наукової інформації.
	КС-2	Здатність до розвитку в дітей раннього і дошкільного віку базових якостей особистості (довільність, самостійність, креативність, ініціативність, свобода поведінки, самосвідомість, самооцінка, самоповага).
	КС-3	Здатність до розвитку допитливості, пізнавальної мотивації, пізнавальних дій у дітей раннього і дошкільного віку.
	КС-9	Здатність до розвитку перцептивних, мнемічних процесів, різних форм мислення та свідомості в дітей раннього і дошкільного віку.
	КС-12	Здатність до фізичного розвитку дітей раннього і дошкільного віку, корекції і зміцнення їхнього здоров'я засобами фізичних вправ і рухової активності.
	КС-13	Здатність до організації і керівництва ігровою (провідною), художньо-мовленнєвою і художньо продуктивною (образотворча, музична, театральна) діяльністю дітей раннього і дошкільного віку.
	КС-16	Здатність до виховання в дітей раннього і дошкільного віку толерантного ставлення та поваги до інших, попередження та протидії булінгу.
	КС-18	Здатність знаходити, опрацьовувати потрібну освітню інформацію та застосовувати її в роботі з дітьми, батьками.
	КС-19	Здатність до комунікативної взаємодії з дітьми, батьками, колегами.
КС-20	Здатність до самоосвіти, саморозвитку, до безперервності в освіті для постійного поглиблення загальноосвітньої та фахової підготовки, перетворення набуття освіти в процес, який триває впродовж усього життя людини.	

Програмні результати навчання:

ПР 2	Розуміти, описувати й аналізувати процеси розвитку, навчання та виховання дітей раннього і дошкільного віку з використанням базових психологічних і педагогічних понять та категорій.
ПР 4	Розуміти і визначати особливості провідної – ігрової та інших видів діяльності дітей дошкільного віку, способи їх використання в розвитку, навчанні і вихованні дітей раннього і дошкільного віку.
ПР 14	Мати навички збереження та зміцнення психофізичного і соціального здоров'я

	дітей.
ПР 18	Володіти технологіями організації розвивального предметно-ігрового, природно-екологічного, пізнавального, мовленнєвого середовища в різних групах раннього і дошкільного віку.
ПР 22	Дотримуватись умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку.

Організаційні та навчальні обов'язки студентів:

- Відвідувати лекції, практичні та лабораторні заняття.
- Виконувати практичні завдання, передбачені в планах практичних і лабораторних занять.
- Аргументовано відстоювати власну думку з теми заняття.
- Самостійно оволодівати теоретичним матеріалом окремих тем або питань за рекомендованою літературою, складати конспекти, таблиці, схеми, виконувати завдання різного рівня.
- Виконувати завдання тематичного та підсумкового контролю.
- У разі потреби отримувати додаткові консультації викладача за змістом ОК.
- Вчасно складати відповідні теми.
- Дотримуватися правил техніки безпеки й охорони праці.

Відпрацювання пропущеного заняття передбачає складання пропущеної теми практичного заняття відповідно до його плану та відбувається в позаурочний час.

Методи навчання: словесні (пояснення, розповідь, бесіда); наочні (схеми, використання художніх творів, презентація); практико-теоретичні (вправи у техніках образотворення, експериментування із зображувальними матеріалами, творчі завдання, моделювання); стимулювання навчальної діяльності (розв'язання проблемних ситуацій, аналіз конспектів); методи контролю і самоконтролю (усний і письмовий контроль).

Основні поняття: арт-терапія, арт-терапевтичні техніки, ізотерапія, ігротерапія, глинотерапія, казкотерапія, мандалотерапія, маскотерапія, колажування, музикотерапія, діти раннього та дошкільного віку.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН

Теми лекцій	
1	ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ АРТ-ТЕРАПІЇ (2 год./ 2 год.) Історія розвитку та становлення арт-терапії. Структурні та функціональні характеристики арт-терапії. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми.
2	ОСНОВИ КАЗКОТЕРАПІЇ (2 год./ 2 год.) Історія виникнення казкотерапії. Мета застосування казкотерапії. Функції казкотерапії. Види казок. Основні прийоми роботи з казкою. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.
3	МУЗИКОТЕРАПІЯ (2 год.) Історія виникнення музикотерапії. Основні положення музикотерапії. Музикотерапевтична діяльність з дітьми різного віку.
4	ІГРОТЕРАПІЯ (2 год.) Історія виникнення ігротерапії. Основні поняття та сутність ігротерапії. Напрямки ігротерапії. Ігри для розвитку тактильно-кінестетичної чутливості та дрібної моторики рук. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку.
5	ІЗОТЕРАПІЯ (4 год./ 2 год.) Загальні уявлення про ізотерапію. Значення кольору та особливості сприйняття продуктів творчості дітей в ізотерапії. Основні етапи ізотерапії. Методи проєктивного малювання. Особливості ізотерапії в роботі з дітьми.

	<p align="center">ГЛИНОТЕРАПІЯ (2 год.)</p> <p>Загальні уявлення про глинотерапію. Значення застосування глинотерапії. Етапи та методика роботи з глиною. Особливості глинотерапії в роботі з дітьми раннього та дошкільного віку.</p>
6	<p align="center">ЛЯЛЬКОТЕРАПІЯ (2 год./ 2 год.)</p> <p>Основи лялькотерапії. Значення ляльки в історії розвитку та соціалізації особистості. Вікові особливості та обмеження використання ляльок у роботі педагога. Організація простору для лялькотерапії. Типологія ляльок. Принципи вибору типу ляльок.</p>
7	<p align="center">ДРАМАТЕРАПІЯ (2 год.)</p> <p>Загальні уявлення про драматерапію. Значення застосування драматерапії. Основні техніки драматерапії. Методика роботи з драматерапії. Особливості драматерапії в роботі з дітьми дошкільного віку.</p>
8	<p align="center">МАСКОТЕРАПІЯ (2 год.)</p> <p>Загальні уявлення про маскотерапію, її значення. Напрями маскотерапії. Функції маски в рамках різноманітних підходів. Техніки маскотерапії. Методика використання маскотерапії в роботі з дітьми дошкільного віку.</p>
9	<p align="center">ПІСОЧНА ТЕРАПІЯ (2 год./ 2 год.)</p> <p>Історія виникнення пісочної терапії. Зміст пісочної терапії, її переваги і недоліки. Вплив терапії на дошкільників. Стадії гри з піском. Підготовка до роботи з піском. Ігри та вправи у пісочній терапії.</p>
10	<p align="center">ХОРЕОТЕРАПІЯ ТА РИТМОПЛАСТИКА (2 год.)</p> <p>Історія виникнення хореотерапії. Особливості ритмопластики. Танцювально-рухова терапія для дітей раннього та дошкільного віку.</p>
11	<p align="center">ТЕРАПІЯ СЕНСОРНОЇ ІНТЕГРАЦІЇ (2 год.)</p> <p>Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції. Особливості створення відповідного сенсорного простору. Рекомендації щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.</p>
12	<p align="center">КОЛАЖУВАННЯ (2 год.)</p> <p>Загальні уявлення про колажування, його значення. Методика створення колажів з дітьми дошкільного віку. Характеристика колажів та критерії їх аналізу.</p>
13	<p align="center">МАНДАЛОТЕРАПІЯ (2 год.)</p> <p>Техніка створення мандали. Алгоритми інтерпретації мандали. Колір і система кольорів у мандалах. Символи у мандалах.</p>
14	<p align="center">АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ВПЛИВ НА ДИТИНУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ (2 год.)</p> <p>Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих пісень та розваг. Методика використання колискової пісні у роботі з дітьми. Змістовність художнього образу в народній творчості. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг. З'ясування психолого-терапевтичної функції гри. Психотерапевтичний вплив фольклору.</p>
ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ	
1	ОСНОВИ АРТ-ТЕРАПІЇ (2 год.)
2	ОСНОВИ КАЗКОТЕРАПІЇ (4 год./ 2 год.)
3	ІЗОТЕРАПІЯ (4 год./ 2 год.)
4	ІГРОТЕРАПІЯ (4 год./ 2 год.)
5	ГЛИНОТЕРАПІЯ (2 год./ 2 год.)
6	ЛЯЛЬКОТЕРАПІЯ (2 год.)
7	ДРАМАТЕРАПІЯ (2 год.)

8	ПСОЧНА ТЕРАПІЯ (2 год.)
9	КОЛАЖУВАННЯ (2 год.)
10	МАНДАЛОТЕРАПІЯ (2 год.)
11	АРТ-ТЕРАПЕВТИЧНИЙ ВПЛИВ НА ДИТИНУ ЗАСОБАМИ НАРОДНОЇ ПЕДАГОГІКИ (2 год.)

**ПИТАННЯ ДО ЗАЛІКУ З ДИСЦИПЛІНИ
«АРТОСВІТА ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ»**

1. Історія розвитку та становлення арт-терапії як самостійного напрямку психології.
2. Теорії арт-терапії: сутність, цілі, форми, переваги.
3. Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми раннього віку.
4. Особливості застосування арт-терапевтичних технологій в роботі з дітьми різних вікових категорій.
5. Структура арт-терапевтичного заняття з дітьми.
6. Історія виникнення казкотерапії.
7. Мета застосування казкотерапії.
8. Функції казкотерапії.
9. Види казок.
10. Основні прийоми роботи з казкою.
11. Особливості сприймання казок дітьми різного віку.
12. Історія виникнення музикотерапії.
13. Основні положення музикотерапії.
14. Музико-терапевтична діяльність з дітьми різного віку.
15. Історія виникнення ігротерапії.
16. Основні поняття та сутність ігротерапії.
17. Напрямки ігротерапії.
18. Особливості застосування ігрової терапії з дітьми різного віку.
19. Історія виникнення пісочної терапії.
20. Зміст пісочної терапії.
21. Переваги і недоліки пісочної терапії.
22. Вплив пісочної терапії на дошкільників.
23. Стадії гри з піском.
24. Підготовка до роботи з піском.
25. Ігри та вправи у пісочній терапії.
26. Історія виникнення хореотерапії.
27. Особливості ритмопластики.
28. Танцювально-рухова терапія для дітей дошкільного віку.
29. Виникнення та розвиток терапії сенсорної інтеграції.
30. Особливості створення відповідного сенсорного простору.
31. Показання щодо застосування терапії сенсорної інтеграції.
32. Визначення арт-терапевтичного потенціалу українських народних дитячих пісень та розваг.
33. Змістовність художнього образу в народній творчості.
34. Вибір можливих варіантів зображення героїв у народних казках.
35. Визначення умов проведення народних ігор, пісень, розваг.
36. Психолого-терапевтична функція гри.
37. Музикотерапія в корекції емоційних розладів у дітей з проблемами розвитку.
38. Лялькотерапія (маріонетка) в роботі над образом «Я» дитини.
39. Основні напрямки і види арт-терапії.
40. Діагностичні можливості арт-терапії.
41. Психотерапевтичні можливості арт-терапії.
42. Основні фактори психотерапевтичного впливу в арт-терапії.

43. Робота з малюнком в індивідуальному і груповому режимі (цілі, діагностичні та терапевтичні можливості; специфіка роботи з олівцями, аквареллю, гуашшю і т.д.).
44. Робота з глиною і пластиліном в індивідуальній арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
45. Робота з глиною і пластиліном у груповій арт-терапії (цілі, специфіка роботи з матеріалом, варіанти роботи).
46. Робота з колажами в індивідуальному і груповому режимі.
47. Діагностичне і психотерапевтичне використання «мандал» в різних напрямках арт-терапії.
48. Діагностичні і терапевтичні можливості методу малювання пальцями.
49. Принципи, основні напрями застосування драматерапії.
50. Технологія знайомства з лялькою.
51. Методика проведення драматизації казок.
52. Методика групової музикотерапії.
53. Напрямки впливу музикотерапії, механізми, форми.
54. Індивідуальна проектна діагностика, психокорекція засобами пісочної терапії.
55. Ігри для розвитку тактильно-кінеститичної чутливості та дрібної моторики рук.
56. Методика фольклорної арт-терапії.
57. Естетико-терапевтичний потенціал української народної пісні.
58. Методика створення колажів з дітьми дошкільного віку.
59. Методика використання маскотерапії в роботі з дітьми дошкільного віку.
60. Танцювально-рухова терапія для дітей раннього та дошкільного віку.

**Система оцінювання досягнень здобувачів вищої освіти
(критерії оцінювання та шкала оцінювання) з дисципліни
«Артосвіта дітей дошкільного віку»**

Таблиця 1

**Відповідність шкал оцінювання та критеріїв визначення рівнів навчальних
досягнень здобувачів освіти**

Сума балів за 100-бальною шкалою	Оцінка ECTS	Рівні навчальних досягнень студентів
90-100	A	Високий рівень володіння теоретичними знаннями й практичними вміннями
82-89	B	Достатній рівень оволодіння знаннями навчального матеріалу, вміннями їх практичного впровадження
74-81	C	Середньо-достатній рівень володіння теоретичним матеріалом та готовності до оперування набутими вміннями й навичками
64-73	D	Середній рівень володіння теоретичними знаннями, практичними вміннями й навичками
60-63	E	Рівень володіння теоретичним матеріалом, практичними вміннями й навичками визначається нижчим за середній
35-59	FX	Низький рівень володіння навчальним матеріалом, студент не спроможний опанувати практичні вміння без додаткових занять з дисципліни
1-34	F	Низький рівень знань із дисципліни, відсутність практичних умінь і навичок, що є підставою для повторного вивчення дисципліни

Таблиця 2

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «Артосвіта дітей дошкільного віку» (денна форма навчання)

Практичні заняття та самостійна робота													
Максимальна кількість балів – 84													
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	ПЗ №5	ПЗ №6	ПЗ №7	ПЗ №8	ПЗ №9	ПЗ №10	ПЗ №11	ПЗ №12	ПЗ №13	ПЗ №14
6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6	6
Модульний контроль Максимальна кількість балів – 16										Форма семестрової атестації – залік			
МК №1					МК №2					Максимальна кількість балів – 0			
8					8								

Таблиця 3.

Розподіл балів у межах навчальної дисципліни «Артосвіта дітей дошкільного віку» (заочна форма навчання)

<i>Практичні заняття та самостійна робота</i> Максимальна кількість балів – 28				<i>Самостійна робота</i> Максимальна кількість балів – 50								<i>Модульний контроль</i> Максимальна кількість балів – 22		<i>Форма семестрової атестації – залік</i>
ПЗ №1	ПЗ №2	ПЗ №3	ПЗ №4	Тема №5	Тема №6	Тема №7	Тема №8	Тема №9	Тема №...	Тема №14	МК №1	МК №2	Максимальна кількість балів - 0	
7	7	7	7	5	5	5	5	5	5	5	11	11		

Якщо студент отримує загальний бал з навчальної дисципліни не менше 60 балів, то, за згодою студента, він може бути зарахований як підсумковий семестровий бал з навчальної дисципліни (залік).

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Калька Н., Ковальчук З. Практикум з арт-терапії: навч.-метод. посібник. Ч 1. Львів: ЛьвДУВС, 2020. 232 с.
2. Колпакчи О. Артерапія: курс лекцій: навчальний посібник. Бердянськ: БДУ. 2017. 322 с.
3. Iryna Koriakina. Use of art therapy methods in work with preschool children in today's conditions (Використання методів арт-терапії у роботі з дітьми дошкільного віку в умовах сьогодення). Ensuring Standards of Quality of Life in a Turbulent World. *Monograph*. Scientific editors: Tadeusz Pokusa and Tetyana Nestorenko. Opole: The Academy of Applied Sciences – Academy of Management and Administration in Opole, 2022. P. 31–42.
4. Магдисюк Л.І., Замелюк М.І. Арттерапія в роботі з обдарованими дітьми: навчальний посібник. Луцьк: Вежа-Друк, 2022. 192 с.
5. Терлецька Л. Г. Психологія здоров'я: арт-терапія малюнком: навч. посіб. Київ: Слово, 2019. 152 с.